Poštnina plačana v gotovini

Sped. in abbon. post. - I Gruppe

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177
PODUREDNIŠTVO: Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina . . . . . L 800
Letna naročnina . . . . . L 1.500
Letna inozemstvo . . . . . L 2.500
Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XIII. - Štev. 38 (658) | Gorica - četrtek 21. septembra 1961 - Trst | Posamezna številka L 30

Edina slovenska pot

Med Slovenci na Tržaškem in v zamejstvu se mnogo govori o enotnosti v nastopih za naše pravice. Mi pa hočemo malo pogledati, kaj se v resnici skriva za to pobožno željo s strani onih, ki se sedaj prikazujejo kot najbolj vnete njene zagovornike. Prav one zadeve, ki bi morale biti vsem skupna last (Kulturni dom), kažejo dovolj zgovorno o nelojalnosti in neodkritosti »naprednjakov«.

TOTALITARIZEM IN »ENOTNOST«

»Na jeziku med, v srcu strup« pravi naš narodni izrek, ki velja v polni meri tudi za vse one, ki bi radi še dandanes izrabili željo po skupnosti za uresničenje tistega, česar ne morejo doseči s silo. V starih časih je bila skupnost ustvarjena iz ljudi, ki so se brez skritih namenov ali zvijač zavedali, da je prava razprava mogoča le tam, kjer si ljudje medsebojno zaupajo in iščejo resnico.

Kaj pa danes? Ali niso prav ti »napredni« Slovenci med slovensko manjšino v zamejstvu najprej onemogočili složno nastopanje s tem, da so silili svoje privržence v tuje stranke in gibanja? Kako to, da so jih prav letošnje novoletne sanje privedle na pot enotnosti in sloge s tem, da vabijo nas svobodoljubne in samostojne Slovence prej v neke jalove »koordinacijske odbore«, nato v neko skupnost svetovalcev, ki se je že pred leti izkazala za nerealno in nezmožno.

ŠLI NAJ BI PO KOSTANJ V OGENJ

Srbska narodna pesem lepo prikazuje ta položaj: »Ko se je treba boriti s Turkom, kje si, brat? — Ko si je treba deliti blago: »Odkod si, neznani prišlec?« Taka je torej misel onih, ki vabijo na limanice kake lahkomiselneže, vedno pripravljene kot oni sprejemati od pravih demokratov denar in istočasno zaganjati se v nje. Da, stara želja teh poklicnih politikov »pomasoviti« vse Slovence v zamejstvu, je čista resnica... Vemo, da jim pride prav vsak razlog (Nabrežina, šolstvo itd.), samo da so oni na vrhu, kot olje, in si tako obdržijo svoje »v borbi priborjene pravice«.

NEKDANJA SLOGA IN EDINOST

Narodni in politični prvaki tržaških Slovencev so v dobi najbolj plodonosnega slovenskega političnega in kulturnega izživljanja postavili na Tržaškem tako slovensko politično in narodno skupnost, ki je po svoji učinkovitosti in povezanosti žela odobravanje in občudovanje slovenskega naroda in spoštovanje nasprotnikov. Te skupne povezave pa niso ustvarili poklicni politični strankarji v službi kakršnihkoli gospodarjev, pač pa prostovoljna požrtvovalnost in plemenita ljubezen resničnih rodoljubov. Brez nedomačih sredstev tuje učenosti so rastli slovenski domovi, gledališča, slovensko denarništvo ter zadružništvo, tisk, šole, obrt in trgovina, vse sadovi pridnosti, požrtvovalnosti in podjetnosti.

EDINA POT

Edinost ali enotnost Slovencev na tem ozemlju bo spet obnovljena po starih preizkušenih načelih in osvežena z novimi sokovi takrat, ko bo konec totalitarizma in varanja. Svobodoljubni, demokratični in katoliški Slovenci, predvsem pa naš mlajši rod, ki tako rad motri naš težak položaj narodne manjšine, bo ostal tudi v bodoče živa, cvetoča veja na slovenskem narodnem drevesu, katero bodo hranili sokovi močne volje, vera v zmago slovenstva in krščanstva. Zato je potrebna dandanes predvsem povezanost teh sil, da ne bomo zaprti in osamljeni, ampak da bomo z našim odločnim in stvarnim posegom v politično areno odpravili znake današnjega mrtvila in oslabelosti. Tako nas ne bo niti skrajno nacionalistično razpoloženje določenih desničarskih krogov niti varanje levice več teplo ali razteplo, kot se je dogajalo zadnja leta zlasti s Slovenci na Tržaškem.

POMEN MLADIH SIL

Mlade demokratske sile, ki že pogumno posegajo v današnje dogodke (univerza, razni volilni nastopi itd.), so ponovni dokaz, da naša sicer ne številna, a vendar pomembna narodna manjšina, hvala Bogu, razpolaga z mladimi silami, ki bodo v bodoče trdno držale in naprej gojile novo rast.

Zato je treba mladini dati zaleta, jo uvaževati in poklicati v večjem številu k sodelovanju, da se bo globoko zavedala, kot je že naš kraški pesnik zapisal:

»Naj kdor koli kdaj te vpraša,
kdo živi na zemlji tej,
vedi: zemlja ta je naša,
tvoji dedi spijo v njej,
zanjo bôri se naprej!«

in lajšala narodu pot hlapca Jerneja, da bo ponosen na svojo narodnost, svoj jezik, vero očetovo in dedov in na vse, kar je lepega v našem kulturnem bogastvu.

JADRANSKI

Dag Hammarskjoeld je umrl

OZN pričela svoje zasedanje v žalovanju

Prav na dan pred pričetkom zasedanja Glavne skupščine ZN je svetovna organizacija ostala brez generalnega tajnika: Dag Hamarskjoeld je izgubil življenje v letalski nesreči, ko je bil namenjen v severno Rodezijo, da bi se pogajal s katanškim premierom Čombejem. Hammarskjoeld je bil že nekaj dni v Kongu, kjer se je sestal s predstavniki leopoldvilske vlade, da bi se enkrat rešila zapletena kongoška kriza. V ta okvir je spadalo tudi nameravano srečanje s Čombejem, ki je glavnega tajnika ZN pričakoval v mestu Ndola v Rodeziji. Okoliščine tragične nesreče niso še popolnoma jasne. Govori se, da je bil tajnik ZN žrtev sabotaže ali atentata. Hammarskjoeld je odpotoval v nedeljo ponoči skupno z drugimi funkcionarji ZN in je še zadnji trenutek spremenil prej namenjeno letalo. To je bilo pa zanj usodno. Razbite ostanke švedskega letala so našli v torek popoldne, rešil pa se je le en ameriški narednik, hudo ranjen.

Dag Hammarskjoeld se je rodil leta 1906 v Jompingu na Švedskem. Njegov oče je bil med prvo svetovno vojno predsednik švedske vlade. V teku svojega plodnega delovanja v domovini je Hammarskjoeld zavzemal razna važna mesta v ekonomskem in političnem življenje na Švedskem. Tako je bil tudi predsednik državne banke ter nekaj časa pomočnik zunanjega ministra. Za glavnega tajnika OZN je bil Hammarskjoeld prvič izvoljen leta 1953 po odstopu Norvežana Trygve Lia, skoraj soglasno. Drugič pa je bil ponovno izvoljen leta 1958, tretji mandat pa bi mu pošel leta 1962. V teku svojega vodstva ZN je »Mister H« (tako so ga imenovali) znal ali skušal rešiti veliko svetovnih kriz, ki so ogrožale mir: tako Suez, Madžarska, razna trenja v Srednji Aziji ter v zadnjem času Kongo — kjer pa je sam padel. Prav zadnja leta je postal Hammarskjoeld tarča nenehnih napadov Sovjetske zveze.

Hammarskjoeldova nenadna smrt je zbudila v svetu veliko zaprepaščenost in splošno obžalovanje. Vsi državniki (razen sovjetskega bloka) izražajo svojo žalost nad izgubo moža, ki je svoje življenje posvetil borbi za mir. Predsednik Kennedy je izjavil, da bo ime Hammarskjoelda vedno blestelo med onimi, ki so največ prispevali za dobrobit človeštva. Tudi papež Janez XXIII. je poslal predsedniku glavne skupščine Bolandu sožalno poslanico. — Varnostni svet se je takoj po objavi smrti glavnega tajnika sestal na izredno sejo. Začasno so prevzeli vodstvo OZN razni podtajniki. V znak žalovanja so prenesli zasedanje glavne skupščine za 24 ur.

Sedaj pa ostaja vsekakor odprto veliko vprašanje Hammarskjoeldovega naslednika. Znano je, da Sovjeti vztrajajo na svoji »trojki«, t. j. na treh glavnih tajnikih. To je tudi ponovil Gromiko na prvi seji glavne skupščine.

Vendar zahodne države, zlasti ZDA, vztrajajo na enotnem tajništvu ZN. To bo še posebej poudaril v svojem govoru pred ZN sam predsednik Kennedy.

Lik Daga Hammarskjoelda bo ostal vedno simbol prizadevanja za mir med narodi. Prav on je skušal na vse načine, čeprav ne vedno z uspehom (kot ob priliki madžarske ustaje) poravnati spore na miren način, in istočasno z ohranitvijo svobode in demokracije, brez katerih tudi neodvisnost ne pomeni mnogo. Pomenil pa je istočasno trdno obrambo stabilnosti Združenih narodov, ki jih sovjetski blok sedaj postavlja pred težko krizo.

Znaki politične ustalitve

Kljub temu, da je italijanski parlament uradno še na počitnicah, se politična dejavnost zunaj njega vseeno nadaljuje. Zaradi tega se nam v prihodnjih tednih, ko bosta začeli s svojim rednim delom še poslanska zbornica in senat, obeta zelo razgibana politična dejavnost. K temu bodo pripomogli stari in novi dogodki, ki bodo brez dvoma sprožili razpravljanja in polemike.

Eden takih dogodkov, ki prav gotovo ne bo šel v parlamentu brezbrižno mimo, je rešitev sicilske deželne vlade s sredinsko levičarskim odborom KD in PSI. Komunisti, neofašisti in Milazzovi krščanski socialci so ostali popolnoma izključeni iz sedanjega odbora, ki ga sestavljajo izključno zastopniki omenjenih dveh strank, to je krščanskih demokratov in socialistov. — Nekateri so zaradi tega zavezništva že napovedali vladno krizo v Rimu, češ da bodo odtegnili podporo liberalci; na drugi strani pa so socialdemokrati in republikanci ta sicilski precedens že hoteli poskušati ga razširiti na osrednji vladni nivo. Toda nihče se ni hotel prenagliti in tako je zaenkrat ostalo vse pri starem.

Po daljšem premoru so se zopet oglasili avstrijski nacionalistični prenapeteži z valom lažjih bombnih eksplozij po vseh glavnih italijanskih mestih. Gre za skupino nekaj mlajših ljudi, ki so prišli v Italijo kot turisti, se razkropili po raznih mestih in povzročili več bombnih atentatov, ki na srečo niso zahtevali človeških žrtev. Le v Rimu se je zgodilo, da je enemu takemu avstrijskemu »turistu« po nesreči, eksplodirala ena tako primitivna bomba »molotovka« v kovčku in ga laže ranila. V največ slučajih so take kovčke pustili v prtljažnicah na železniških postajah, kjer so potem iz enega ali drugega vzroka eksplodirali. Policija je več takih elementov zaprla, pri čemer se je izkazalo, da gre v večini za nacionalistične elemente iz Avstrije; le trije so bili iz zvezne Nemčije. — V zvezi s temi atentati je italijanska vlada izročila avstrijski ostro protestno noto. Nemčija pa se je diplomatsko oprostila zaradi onih treh nemških državljanov, ki so bili v zadevo vpleteni.

Na diplomatskem področju pa zgleda, da bo v južnotirolskem sporu prevladala razsodnost. Prav te dni je notranji minister Scelba ustoličil mešano komisijo za proučitev tirolskega problema. V komisiji so italijanski in južnotirolski poslanci (Riz, Ebner, Tinzl, Sand in Mitterdorfer).

Dunajska vlada pa je kljub temu naročila svojemu zastopniku, naj zadevo skuša vpisati na dnevni red prihodnjega zasedanja Združenih narodov.

Adenauer je zmagal

Nedeljske volitve v Nemški zvezni republiki so potrdile domneve, po katerih bo Adenauerjeva krščanska demokratska stranka ohranila oblast za nadaljnja štiri leta. Novost teh volitev pa je ta, da sedaj Adenauer nima več absolutne večine v parlamentu. Njegova stranka je izgubila nekaj glasov na račun Brandtovih socialnih demokratov, ki so zaznamovali porast svojih volivcev.

Adenauerjevi pristaši so prejeli 241 sedežev, socialdemokrati 190, liberalci pa 66. Sodijo, da bo nova vlada koalicija krščanskih demokratov z liberalci. Slednji so baje nasprotni novi Adenauerjevi kandidaturi, in bi si želeli Erharda za kanclerja.

Na poti k pogajanjem

V težko mednarodno krizo je končno vendarle zasijal svetel žarek. Sovjetska vlada je pristala na predlog ameriškega predsednika Kennedyja, naj bi se ob priliki zasedanja Glavne skupščine OZN v New Yorku, ki se je pričela v torek 19. septembra, sestala na razgovore zunanja ministra Rusk in Gromiko. V sovjetskem odgovoru je izrecno rečeno, da je Gromiko pooblaščen za odgovorno izmenjavo mnenj z ameriškim zunanjim ministrom Ruskom. — Predmet razgovorov bosta Berlin in nemško vprašanje sploh. To srečanje je pripravil v Moskvi ameriški veleposlanik Thompson.

Zaključila se je konferenca štirih zahodnih ministrov v Washingtonu. Sporazumeli so se o enotni zahodni taktiki glede pogajanj s Sovjeti o Berlinu. Kaj in kako se ne ve nič določnega, ker gre za tajne stvari. Toda v bistvu slonijo na sledečih načelih: odločna obramba pravic zahodnjakov v Berlinu, če bi bilo potrebno, obenem pa pripravljenost za mirno in častno poravnavo spora.

Predsednik Kennedy je tudi pozitivno odgovoril na poslanico, ki sta mu jo v imenu 25 nevezanih držav, zbranih v Beogradu, izročila Sukarno in Mobido Keita. V nji izraža pripravljenost ZDA za pogajanja s Sovjetsko zvezo ter za njegov sestanek s Hruščevom, seveda pod pogojema, da so pogajanja skrbno pripravljena in da nasprotna stran opusti vse grožnje in ultimate. Sovjetska zveza mora pokazati pripravljenost, da začne pogajanja sloneča na medsebojnem spoštovanju.

Na koncu svoje poslanice Kennedy pravi, da ZDA spoštujejo željo drugih narodov, da ostanejo neangažirani: »Razumemo in z naklonjenostjo delimo njihovo željo po miru. Kakor vselej smo pripravljeni sodelovati z vsemi pobudniki, da bi se svetovni položaj izboljšal. Veselimo se nadaljevanja odnosov z vladami in narodi, ki so se udeležili beograjskega sestanka.«

To je vse drugačen odgovor od onega, ki ga je dal Hruščev Nehruju in Nkrumahu.

Orkani in cikloni po svetu

Formozo in Texas sta pretekli teden zajela dva silna orkana »Pamela« in »Karla«. Povzročila sta ogromno škodo. Število smrtnih žrtev se je dvignilo na 106. Nad 19.000 hiš je porušenih in 50.000 oseb je ostalo brez strehe.

Takoj za ciklonom »Pamela« in »Karla« pa je zajel japonsko obalo tajfun »Nancy« in sejal razdejanje in smrt povsod, kamor je prišel. Ustavil je ves letalski in deloma tudi železniški promet. Zajel je tudi Osako in Tokio. Po še neuradnih vesteh je povzročil nad 130 smrtnih žrtev, veliko število ljudi je bilo ranjenih, mnoge pa pogrešajo.

Iz vzhodne Evrope

Iz poljskih listov se je zvedelo, da je berlinska kriza imela v državah za železno zaveso nenavaden odmev. Premiki vojaštva na Češkem in Poljskem so ustvarili med prebivalstvom pravo vojno psihozo. Posebno na Poljskem so ljudje začeli oblegati trgovine z živili in odnašati zaloge domov. Časopisi so objavili poziv prebivalstvu, naj se ne vznemirja po nepotrebnem, toda kot očividci poročajo, je to le malo zaleglo. — Vzrok te preplašenosti med ljudstvom je ta, da niso zadostno in objektivno informirani.

Na Madžarskem je zloglasni Kadar preosnoval vlado. Sam je prevzel predsedstvo in zamenjal več ministrov. Tako je postal novi zunanji minister nek bivši evangeličanski škof. Vsa oblast je sedaj koncentrirana v njegovih rokah, ki je tudi partijski tajnik. — Komunisti imenujejo to »demokratizacijo«.

KRŠČANSKI NAUK

Jezus je s svojo smrtjo zaslužil življenje sveti Cerkvi

»S svojo krvjo si nas odkupil iz vsakega rodu in jezika in naroda in ljudstva in napravil si jih našemu Bogu za kraljestvo.« (Raz 5, 9-10)

Ko je Kristus umiral na križu, je dokončal stavbo svete Cerkve. S svojo na križu prelito krvjo je potolažil jezo božjo in je dosegel, da so človeškemu rodu začele izvirati vse nebeške milosti, zlasti sv. zakramenti, v zveličanje ljudi. Na lesu sv. križa je zaslužil svojo Cerkev. Prvi papež, sv. Peter, je pisal v svojem prvem pismu vernikom v Mali Aziji: *»Veste, da niste z minljivimi rečmi, s srebrom ali zlatom, odkupljeni iz svojega praznega življenja, marveč z dragoceno krvjo Kristusa kot nedolžnega in brezmadežnega Jagnjeta.«* (1 Pet 1, 18).

V stari zavezi izvoljeno ljudstvo povečini ni verovalo v Jezusa, ljudski voditelji so ga obsodili na smrt; s tem so se izneverili svoji na Sinajski gori sklenjeni zavezi z Bogom. Pa tudi oni, ki so verovali vanj, so bili še slabotni in nepopolni. Vsi ljudje so pač grešniki in niso vredni, da bi bili božje ljudstvo.

Jezus je pa žrtvoval svoje življenje tako za svoje učence, kakor za nezvesto ljudstvo in za vse ljudi vseh časov, da bi jih napravil za svoje. *»Dal je samega sebe za nas, da bi nas odrešil vse krivice in zase očistil kot izvoljeno ljudstvo, vneto za dobra dela.«* (Tit 2, 14).

V krvi Jezusovi je Bog sklenil z nami, ljudmi, novo večno zavezo. Malo četo učencev je potom Sv. Duha združil v novo božje ljudstvo, to je v našo sv. Cerkev. V Cerkvi odrašča nov božji rod, ki si ga je Bog izbral iz vseh ljudstev in v vseh časih.

Ko je bila sklenjena stara zaveza pod Sinajem, je Mojzes daroval Bogu živali in z njih krvjo poškropil izraelsko ljudstvo. Nova zaveza je bila sklenjena s krvavo daritvijo Gospoda Jezusa Kristusa na križu. Njegova kri je kri nove zaveze med Bogom in vernim ljudstvom.

V raju je bila vzeta iz Adamove strani Eva, mati grešnega človeštva. Iz srčne rane umrlega Zveličarja je izšla Cerkev, mati odrešenega človeštva.

ŽIVLJENJE GOVORI

ODPUŠČANJE

Znani italijanski diplomat in katoliški pisatelj Tommaso Gallarati Scotti iz Milana je lani izdal knjigo z naslovom Interpretazioni e memorie, v kateri opisuje razne dogodke in svoje spomine. Vsi so zanimivi, ker jih podaja v taki luči, kot so se res dogajali. Med raznimi osebnostmi, o katerih pisatelj govori, izstopa lik nekega duhovnika, ki mu je bilo ime don Orione. Njegovo življenje in delovanje je bilo tako vzgledno, da pravi pisatelj, da bi gotovo glasoval zanj, če bi šlo za to, da bi ga prišteli med svetnike, če bi ta njegov glas kaj pomenil. O tem duhovniku pripoveduje naslednji dogodek:

Nekega večera je šel don Orione pridigat v kraj, ki je bil oddaljen 8 km od Tortone, kjer je bil doma. Bila je zima in dnevi so bili kratki. V cerkvi se je nabra velika množica ljudi, da bi poslušala tega čudovitega pridigarja, ki je bil zares izviren, a je govoril bolj potiho in brez posebnega govorniškega daru. Tisti večer je pridigal o neizmernem božjem usmiljenju in odpuščanju. Pri govorjenju se je razgrel, o svoji misli je bil popolnoma prepričan, uprl je oči v ozadje cerkve, kjer je bilo popolnoma mračno, in je zaklical: »Ako je med vami kdo, ki je skrivaj namešal strupa v skodelico, iz katere je jedla njegova mati, in jo je s tem umoril, naj ve, to izjavljam v Gospodovem imenu, da bo lahko odpuščeno tudi njemu, ako se bo resnično kesal svojega zločina.«

S tem je pridigo zaključil. Šel je s prižnice in se podvizal, da bi prišel do vlaka. Prepozno! Zamudil ga je za nekaj minut, napotil se je tedaj peš proti Tortoni.

Bila je tema, snežni metež in veter je tulil. Majhna duhovniška postava je korakala po cesti vsa premražena. Nenadoma je don Orione na nekem ovinku zagledal obrise velikega nepremičnega moža, ki se je zdelo, da ga čaka. Don Orione je bil pogumen mož, a tisti hip se je ustrašil; neznanec ga je ustavil in mu rekel:

»Od kod me poznate, kdo vam je povedal mojo zgodbo?«

»Ne, saj se nisva nikjer videla.«

»Da, da,« je vztrajal oni in izraz na njegovem obrazu je bil mračen in grozoten.

»Saj ste rekli! Jaz sem tisti, ki je zamešal strupa v skodelico svoje matere. Ali bi tudi sedaj,« je nadaljeval skoraj z zasmehom, »rekli, da je nekdo, ki mi lahko odpusti?« In tedaj mu je tisti človek povedal skrivnost svojega življenja. Sveti duhovnik jo je nesel s sabo v grob. Povedal je lahko samo to, da ga je po končani spovedi neznanec objel in ga stisnil tako močno, da se je bal, da ga zaduši. Potem se je zavil v svoj plašč in izginil v nočno temo in snežni vihar.

Kongoški škofje na konferenci

V ponedeljek dne 20. novembra se bodo sestali v Leopoldvillu na šesti plenarni konferenci vsi škofje kongoške zvezne republike. Konference, ki bo prva po ustanovitvi lastne kongoške hierarhije, se bodo udeležili tudi predstavniki redov in verskih kongregacij, ki delujejo v deželi. Prvikrat bodo odsotni na konferenci škofje iz Ruande-Urundi, ki so prav te dni zbrani na lastni plenarni skupščini.

Komunistični tisk in papeška okrožnica

Mednarodna katoliška obveščevalna agencija poroča, da časopisi v deželah onstran železne zavese niso z ničemer omenili socialne okrožnice papeža Janeza XXIII. Mater et Magistra. Tudi katoliške publikacije, ki so še dovoljene na Poljskem, niso smele objaviti celotnega besedila okrožnice, marveč samo kratko vest o njeni izdaji. Glasilo poljskih sindikatov Glos Fracy je označilo okrožnico, da je posledica kritičnega položaja, v katerem mora Cerkev braniti svoje vplivno področje. Cerkev naj bi ne spremenila svojega stališča in naj bi še nadalje podpirala kapitalizem. Če je glasilo Glos Fracy o tem tako trdno prepričano, zakaj ni izvedlo kampanje, da bi bilo objavljeno vse besedilo okrožnice. Takrat bi bralci lahko osebno ugotovili, da so njegove trditve neresnične.

Pomen srednjeveške filozofije

Koelnski nadškof kardinal Frings je sprejel udeležence II. mednarodnega kongresa za srednjeveško filozofijo, ki se je pretekli teden vršil v bavarski prestolnici. Za delegate štiridesetih narodov je kardinal daroval slovesno pontifikalno sveto mašo v cerkvi sv. Andreja, kjer hranijo zemske ostanke sv. Alberta Velikega. Kardinal je v svojem govoru v latinščini poudaril velik pomen študije srednjeveške filozofije.

Amerikanci za apostolat

Po statistikah, ki jih je objavilo misijonsko tajništvo ameriške katoliške dobrodelne konference, se 3 tisoč ameriških katoličanov, duhovnikov, redovnikov in redovnic ter laikov, posveča apostolatu poučevanja na ozemljih onstran morja. Koristi njihovega dela je deležnih nad 400 tisoč oseb.

Boj poganskim zmotam

Škof iz Douale v Kamerunu msgr. Mongo je v pastirskem pismu ostro obsodil krajevni običaj, da starši zahtevajo denar in darila v naravi v zameno za hčer, ki jo dajo ženinu. Škof poudarja, da je to pravi moralni bič. Tisti, ki slede temu običaju, so podobni morilcem. Morilci uničujejo življenje, tisti pa, ki kupčujejo za lastne hčerke, preprečujejo nova življenja.

Teden za misijonski študij

Milanski nadškof kardinal Montini je zaključil II. mednarodni teden o misijonskem študiju, ki je bil posvečen katoliškemu laištvu v misijonskih deželah. Ob številni navzočnosti škofov in stotine redovnikov in redovnic ter laikov iz laičnega misijonskega središča v Milanu je kardinal Montini poudaril uspeh te obnovljene pobude katoliške univerze in želel naj bi bile premagane vse meje v imenu človečanskega in krščanskega bratstva ter izrazil željo, da naj bi prišlo do tretjega tedna te vrste. Pred kardinalom so govorili številni drugi govorniki o katoliškem laištvu v komunistični Kitajski, o akciji, ki jo vrše misijonarji v Hong Kongu in o funkciji laištva v katoliški Cerkvi.

Sociološki kongres v Belgiji

V Lovainu v Belgiji se je vršil 23. sociološki teden. V pripravo na ta teden so organizirali duhovniki, ki so včlanjeni v misijonski zvezi, študijski teden v istem mestu, v katerem so razpravljali o temi »Sestanek z vsem svetom«. Sodobni svet je namreč značilen po zbliževanju dežel in omik. Zaradi tega dobivajo nekateri vidiki katoliške Cerkve večji poudarek in stavljajo množici vernikov nove zahteve.

Lep zgled krščanske ljubezni

Slepa ameriška katoličanka Genovefa Caulfield je posvetila vse svoje življenje materialni in moralni pomoči slepim Azijcem. Zato ji bodo podelili na Filipinih odlikovanje, ki se imenuje po pokojnem filipinskem predsedniku Ramonu Magsaysay-u. To odlikovanje podele vsako leto osebnosti, ki je največ prispevala k mednarodnemu razumevanju. Omenjena Američanka je delovala v Bangkogu, Saigonu in Tokiu.

Peta izdaja knjige „Fatima“

Celovška Mohorjeva družba je izdala knjigo »Fatima«. To je že peta izdaja te izredne knjige, ki ni neznana tudi na Primorskem. V nekaterih cerkvah so v preteklih letih brali to knjigo za šmarnice ali tudi za rožnovensko pobožnost.

Prva izdaja te knjige je izšla točno pred devetnajstimi leti, leta 1942 v septembru. Knjigo je napisal sedaj že pokojni salezijanski duhovnik dr. Srečko Zamjen. V treh letih je knjiga doživela kar štiri izdaje v veliki nakladi skupno okrog 40.000 izvodov. To pomeni, da je knjiga našla pot v številne slovenske družine. V mnogih župnijah so imeli to knjigo skoro pri vsaki hiši. Skromna tiskarna na Rakovniku je bila večkrat v zadregi, ker ni mogla takoj ugoditi številnim naročnikom, ki so naročali to knjigo.

Pisatelj v uvodu lepo razlaga, zakaj se širi po vsem svetu vsaka knjiga, vsaka revija, ki piše o fatimskih dogodkih. Uspeh je zato tako velik, ker iz Fatime prihaja Marijino naročilo, Marijina beseda vsemu svetu. Fatima je čudovita zgodba božje Previdnosti, ki nevidno vodi zgodovino narodov. Fatimski čudež ni toliko v tem, da se Marija pogovarja in prikazuje trem nedolžnim otrokom, fatimski čudež se razodeva v svetosti malih otrok, v čudoviti rasti v zatajevanju, v žrtvovanju za grešnike, za propali svet, za rešitev duš. Fatimski čudež je v prvi vrsti duhovni preporod in vstajenje Portugalske, ki je res poslušala in sprejela Marijino naročilo in se po njem ravna še danes. Po zgledu Portugalske so se oklenile Marijinega naročila tudi mnoge druge dežele in zelo številne škofije v različnih državah. Med temi je bila na vidnem mestu prav gotovo tudi ljubljanska škofija.

Sedaj v povojnih letih se širi češčenje Fatimske Matere božje z nezadržno silo dalje. Na Tržaškem in Goriškem smo imeli pred desetimi leti veliko Marijino romanje. V tržaški stolnici že čaka blagoslovljeni fatimski Marijin kip, ki ga bodo postavili v novo cerkev na našem Krasu med Prosekom in Opčinami. Na Opčinah, kakor nam je vsem znano, imamo v farni cerkvi vsemu našemu ljudstvu drag kip Fatimske Matere božje. Ob tem Marijinem kipu doživljamo že 13 let naše velike shode, ki so postali naši pravi narodni verski prazniki.

Namen pete izdaje knjige »Fatima« je isti kakor vedno: da bi bolj spoznali Marijino fatimsko naročilo, da bi se bolj oklenili pokore in molitve, predvsem molitve sv. rožnega venca. Kakor vidite, je med četrto in peto izdajo dolga doba 19 let. V tem času se je o Fatimi in iz Fatime zvedelo veliko novega in vse to je zbrano v tej peti povečani in predelani izdaji. Zelo smo veseli, ker je znal prireditelj pete izdaje dati knjigi pravo družinsko obliko. Otroci bodo našli v knjigi krasne zglede in cela nova lepa privlačna poglavja o Francku in Jacinti iz Fatime. Življenje teh otrok, kar je v zadnjih letih razodela še živeča sestra Lucija, bo vsem našim otrokom, vsej naši mladini v veliko pomoč in tudi v veselje. Mirno moremo reči, da je knjiga v sedanji obliki in priredbi velikega pomena, izredno privlačna novost in prav nič izrednega ne bo, če bo tudi peta izdaja kmalu pošla in bo treba misliti na šesto. Če bi se to zgodilo, tedaj bodo ob novi izdaji popravili razne tiskarske in druge napake, ki se pri vsakem večjem tiskovnem delu nehote vrinejo.

Knjiga se dobi na Goriškem in Tržaškem pri vseh gg. duhovnikih in v naših knjigarnah. Knjiga ima 240 strani, krasi jo 30 lepih slik. *Cena: 450 lir.* — Vsem našim družinam lepo in koristno knjigo ickreno priporočamo. Naj nam bo vsem vir novega zaupanja v Marijo! **Š.**

Odlična mašna knjiga

RIMSKI MISAL. S sodelavci priredil dr. Metod Turnšek. Druga, izpopolnjena izdaja. Na finem »bibeldruck«-papirju. V priročni obliki. Strani 1088. — Prva izdaja te knjige je bila prirejena med zadnjo vojno in je v kratkem pošla. Ponatis so preprečile povojne razmere v Ljubljani. Knjiga je prevod prave mašne knjige, iz katere duhovnik mašuje pri oltarju. Vsebuje mašne obrazce za vsak dan.

Ta knjiga je krasno darilo. Obsega prav za prav več knjig. Že uvod sam na 64 straneh je delo zase. Govori o razporedu in zgradbi svete maše, o bogoslužnih dnevih, o sodelovanju vernikov pri sv. maši. Ima koledar vseh premakljivih praznikov za 16 let naprej. Dalje ima popoln bogoslužni koledar vse rimske Cerkve in posameznih naših škofij. — Naslednji del obsega vse maše svetih časov. — V tem delu je tudi ves Veliki (sveti) teden z berili in popisom obredov vred. — V sredi misala je latinsko in slovensko besedilo Reda svete maše, natisnjeno s črnim in rdečim tiskom. Kar strežnik odgovarja pri maši je natisnjeno z močnejšimi črkami. Pred tem so molitve s pripravo, za tem pa molitve v zahvalo po maši. — Naslednji del so mašni obrazci za posamezne svetniške godove in za razne skupine svetnikov. — Temu sledijo razne maše po želji in vse maše za rajne z opravilom za umrlim. — Zadnji del obsega vse važnejše molitve z litanijami, križevim potom in blagoslovnimi molitvami. Pod zaglavjem zakramenti so zbrane molitve ob prejemu in življenju s temi viri milosti za krščanskega človeka. — Novost je razpored misli iz beril in evangelijev v misalu, kar bo uporabno za premišljevalno molitev. — Misal zaključujeta dve obširni kazali: vsebinski in zaporedni. — Misal je v vsem na tekočem.

»Rimski misal« je poleg izida celotnega sv. pisma v Mariboru najpomembnejše izdanje nabožnega oz. verskega slovstva v našem narodu po l. 1945. — Z vinjetami ga je opremil akad. slikar Slavko Pengov, s podobama (4-barvna Zadnja večerja in enobarvna Golgota) pa akad. slikar Tone Kralj.

Skozi devet mesecev so sodelavci pri prirejanju in tiskanju te najlepše slovenske mašne knjige dan za dnem neumorno delali za izid knjige. V finančnem pogledu je Družba sv. Mohorja v Celovcu vložila v to izdajo svoje skrajne napore, v upanju, da jo bo hitra prodaja knjige rešila tega velikega bremena. Da bi bilo dosegljivo čim širšemu krogu rojakov priti do te knjige, se je odrekla povsem upravičenem zaslužku ob taki knjigi in tudi knjigo za manjšo ceno, kot so tovrstne knjige drugih narodov, čeprav izidejo te v mnogo večjih nakladah. — Zlata obreza bo na razpolago šele konec leta.

Cene »Rimskega misala«:

V umetno usnje vezan RM, z rdečo obrezo: 105 šil. (2.600 lir)

V umetno usnje vezan RM, z zlato obrezo: 125 šil. (3.100 lir)

V pravo usnje vezan RM, z rdečo obrezo: 125 šil. (3.100 lir)

V pravo usnje vezan RM, z zlato obrezo: 145 šil. (3.700 lir)

Luksuzna izdaja RM, z zlato obrezo: 165 šil. (4.200 lir)

Naročila sprejemajo župnijski uradi.

Ločeni bratje in cerkveni koncil

Predsednik tajništva za zedinjenje kristjanov kardinal Bea prikazuje v nekem članku, stališče protestantov do koncila in navaja odobravanja in težave na katere je naletela objava bodočega vesoljnega cerkvenega zbora pri 250 milijonih ločenih bratov. Najprej nas spominja, da so protestantske skupnosti z zgražanjem zavrnile tisto vrsto povabila, ki jim je bilo dano ob priložnosti prvega vesoljnega cerkvenega zbora, nato pa kardinal Bea prikazuje spoštljivo pozornost ločenih bratov, ki je, kot je izjavil papež XXIII. sam, značilna za sedanjo pripravljalno dobo drugega vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora. Mnoga priznanja in upanja se osnavljajo na osebo in na sposobnosti svetega očeta, kot to izhaja iz izjav številnih uglednih predstavnikov protestantskega sveta kot sta doktor Ramsey, novi canterburyski nadškof in protestantski škof v Pittsburgu v ZDA, ki je posvetil svoje celotno pastirsko pismo papežu Janezu XXIII., dalje dr. Hans Lilie luteranski škof v Hanovru in predsednik nemške zveze evangeljsko-luteranskih cerkva in drugih. Zanimanje za koncil se kaže razen tega tudi v številnih razgovorih med katoličani in nekatoličani, do katerih je prišlo v Maria Laach, v Frankfurtu na Meni, v opatiji Niederalteich na Bavarskem in v drugih krajih. Končno je zelo pomemben tudi ugoden sprejem tajništva za zedinjenje kristjanov s strani nekatoličanov. To tajništvo so dobrohotno ocenili, tako pravi kardinal Bea, dr. Fisher, svetovni svet cerkva, ki vidi v njem možnost razgovora s katoliško Cerkvijo in sama široka javnost, kot je razvidno iz številnih povpraševanj za intervjuje s strani predstavnikov tiska, radia in televizije.

Če si hočemo napraviti pravo idejo o položaju, ki obstaja v protestantskem svetu v zvezi s koncilom — tako nadaljuje kardinal — moramo biti enako daleč od pretiranega optimizma kot od pretiranega pesimizma in skrbno in pogumno gledati tudi na elemente, ki so nasprotni zedinjenju, da najdemo pot, da jih premagamo. Razen težav splošnega značaja, na katere naletimo tudi danes v nekaterih protestantskih krogih, kjer govore o romanizmu, papizmu, želji po oblasti in ekskluzivnosti in podobnem, izhajajo največje težave iz različnega pojmovanja dogme v ožjem smislu besede in njene nespremenljivosti. Enako velike težave izhajajo iz različnosti gledišč o avtoriteti Cerkve, zlasti papeža iz razlik v pogledu narave, edinosti Cerkve in iz pomanjkanja avtoritete v nekatoliškem okolju, kar zelo otežkoča pogajanja. Navzlic vsem tem težavam kardinal Bea zaključuje svoj članek s trditvijo, da ne smemo opustiti dela za zedinjenje, pri čemer nas podpira zaupanje v božjo milost.

Še ena z beograjske konference

V začetku je sovjetski tisk omalovaževal delo beograjske konference nevezanih držav. Prve dne niso navedli niti imen držav, ki so se udeležile beograjskega sestanka. Skladno s tem zadržanjem je dopisnik moskovske »pravde« poročal že prvi dan po prihodu, da je vzdušje v domu tiska, kjer so se zbirali časnikarji z vsega sveta, dolgočasno in da hodijo ljudje naokrog z naveličanimi obrazi. Ko je naslednji dan eksplodirala novica, da namerava Sovjetska zveza obnoviti atomske poskuse, so dopisnika »Pravde« zahodni časnikarji začeli obsipavati z vprašanji. Med njim in nekim ameriškim dopisnikom se je vnela ostra polemika. Ostali dopisniki so se prerivali, da bi kaj ujeli. Ko vidijo, da je v središču pozornosti sovjetski dopisnik, je nek duhovit časnikar pripomnil: »Poglej zlodja, takoj ko se prikaže Rus v dvorano, pa v nasprotju s »Pravdo« vse oživi...« — Naslednji dan je »Pravda« pisala, da ozračje v domu tiska ni več tako mrtvo in nezanimivo....

Ostri boji v Katangi

Kljub uradnim naznanilom prejšnjih dni do tega trenutka še ni znano, kdo dejansko nadzoruje položaj v secesionistični kongoški pokrajini Katangi, ki se je lani ob izbruhu kongoške krize proglasila za neodvisno. Osrednja kongoška vlada v Leopoldvillu je prejšnji teden poverila četam Združenih narodov nalogo, da zopet privedejo Katango pod oblast leopoldvilske vlade. In res so vojaki ZN z naglo in nepričakovano akcijo nekega jutra zasedli vse glavne postojanke in vladna poslopja v katanškem glavnem mestu Elisabetvillu, nakar je osrednja vlada v Leopoldvillu naznanila, da je konec katanške secesije in da je njeno ozemlje ponovno pod njeno jurisdikcijo. Mojzes Čombe in drugi katanški voditelji so se poskrili, nekaj pa so jih ujeli. Vse je že kazalo, da je njegove avanture konec. Toda čez par dni se je vojaški položaj preobrnil. Čombe in njegovi vojaki pod poveljstvom evropskih častnikov so se vrnili iz svojih skrivališč in sprožili krvavo protiofenzivo proti vojakom ZN, kateri so se morali umakniti z več postojank. V zelo hudih in krvavih bojih je na obeh straneh bilo več desetin mrtvih. Na strani Združenih narodov je bil posebno prizadet irski oddelek, ki je izgubil v spopadih 40 svojih vojakov. — Nato je prišlo do nekega premirja, toda duhovi so še vedno razburjeni. Tudi nekateri zahodni krogi, ki so navadno branili delo ZN v Kongu so kritizirali ta zadnji njihov nastop v Katangi, češ da so šli preko jim zaupane pristojnosti. Vse je možno. Gledano iz Evrope bo verjetno držalo, da se je poveljstvo ZN v Kongu nekoliko prenaglilo v izbiranju sredstev za pomiritev dežele, kajti po mednarodnem pravu niso ZN poklicani, da bi krotili notranje upore v državah. Na drugi strani je pa treba upoštevati dejstvo, da se je poveljstvo ZN v Kongu verjetno prepričalo, da je njegova dosedanja politika rokavic malo zalegla pri katanških voditeljih in je zato sklenila odločneje nastopiti, da se jih spravi k zeleni mizi.

Hude obsodbe v Turčiji

Posebno sodišče na otoku Jaši Adi, ki je sodilo 600 članov režima bivšega turškega premiera Menderesa, je izreklo 15 smrtnih obsodb, 29 jih je obsodilo na dosmrtno ječo, 475 na različne zaporne kazni, 79 pa jih je oprostilo. Posebni vojaški odbor je skoro vse obsodbe potrdil. Le dvanajstim obtožencem na smrt, med katerimi je tudi bivši predsednik republike Celal Bajar, je spremenil smrtno kazen v dosmrtno ječo. Ostale tri smrtne obsodbe je potrdil. Na smrt so bili obsojeni bivši predsednik vlade Adnan Menderes, bivši zunanji minister Zorlu ter bivši zunanji minister Hasan Polatkan. Obsodbe so tudi že izvršili z obešenjem.

Tako se je zaključil dolg politični proces, ki se je pričel lani 14. oktobra. Vsi obtoženci so bili pripadniki bivše demokratske stranke, ki sta jo vodila Menderes in Zorlu in so bili obtoženi težkega kršenja državne ustave, omejevanja svobodnega delovanja opozicije in izkoriščanja državnih skladov.

Vseeno pa se nam zdi, da podobne masovne smrtne obsodbe ne predstavljajo najprimernejšega sredstva za obračunavanje s političnimi nasprotniki.

Med trnjem in osatom

»Epoca« o Trstu in o nas

Z velikim zanimanjem sem vzel v roke zadnjo številko milanske revije »Epoca«. Bombastični reklamni članek je obetal mnogo več razgledanosti in objektivnega poznanja položaja. Le malo posrečenih zaključkov nam je nudil nadebudni članka novinar Lino Rizzi razen ponavljanja stare diagnoze o kronični bolezni zadnjih let, ki naj bi objemala Trst in Tržačane.

Nas Slovence, predvsem pa katoličane in demokrate, je zadel in še posebej užalil ponižujoči odstavek, ki ne prizna ali noče priznati, da je v Trstu gotovo večji odstotek slovenskih intelektualcev, starih ali mladih, v primeri z našimi sosedi. Gotovo jih pisec članka ne vidi, ker jim je še onemogočena pot v javne službe. Ponosni smo na vse sloje našega naroda in tudi na naše perice, če jih je še sploh kaj v dobi televizije in pralnih strojev, kakor tudi naše podjetne in neumorne male trgovce, medtem ko so kramarji po naših sejmih in »šagrah« v veliki večini krvni bratje žurnalista Rizzija. Članek končuje z neko ugotovitvijo naše slovenske vitalnosti, in če je to res, se tega lahko veselimo.

Vsekakor pa se nam vendar zdi, da je bil boljši, čeprav v mnogih ozirih pomanjkljiv intervju, ki je izšel svoj čas v reviji »Europeo«. Ta vsaj ni bil tako neresničen, predvsem kar se tiče naše narodne in demokratične linije, ki nima nič skupnega z raznimi »allineamenti su posizioni titine«. Potem bi morali biti »titini« tudi vsi oni, ki dajejo »titinom« toliko posojil, skoro nič pa ne resničnim slovenskim katoličanom in demokratom.

Omniasciens

Polemična kombinacija na tržaški univerzi

Mnogi časopisi so se zadnje čase na široko razpisali o razmerah, ki vladajo med študenti na tržaški univerzi. Zakaj to? Zato, ker bo prav iz teh vrst izšel bodoči vodilni razred našega javnega življenja. Vroči, ali bolje rečeno »atomizirani« zrak naj bi bil »edini« grešni kozel, da je prišlo do absurdne kombinacije med italijanskimi katoliškimi študenti (FUCI) na eni ter laično-framasonsko-titovsko-marksistično fronto (UGI) na drugi strani. Kdor noče ali mu ni uradno naročeno, da mora biti slep, je videl že prvi protest teh levičarskih sil, ki je za nas strogo propagandističnega pomena. Torej: »oj le naprej,... dokler je še vetra kej«. In ako nekateri člani FUCI ne vedo, kam so zašli, naj preberejo zadnjo številko mesečnika »Il Lavoratore socialista« in bodo videli, da je njih sodelovanje - utilitas. Ne moremo razumeti, kako so se vplivni mladi krogi, ki bi hoteli postati vodilna plast tržaškega krščanskega življenja, dali zapeljati med to dvoumno druščino.

Zato mi mladi slovenski demokrati in katoličani obsojamo to zadržanje določenih krogov in vidimo možnost pravega sodelovanja le na demokratski osnovi v resnično korist vseh akademikov.

FILM

Retrospektivni pogled na beneški filmski festival

Zgodi se, da so filmski festivali slabo organizirani, toda kljub temu lahko prikazujejo dobre filme. Ako bi bilo festivalov manj in ako bi bile žirije izbrane z večjim kriterijem, bi te filmske manifestacije nudile jasno sliko svetovne kinematografije. Pred vojno je bil beneški filmski festival tisti, ki je prikazoval najboljša dela. Njegova je namreč zasluga, da je seznanil svet z velikimi imeni kot so Renoir, Carnet, Duvivier, Clair, Flaherty, Ford, Capra itd.

Leta 1932, ko se je prvič vršil v Benetkah filmski festival, je Clair predstavil svoje delo »A nous la liberté«. Nemčija je poslala film »Dekleta v uniformah«, Združene države so se predstavile z dvema filmoma, ki sta postala kmalu znamenita: »Dr. Jekyll in Mr. Hyde« in »Frankestein«; poleg teh dveh pa še s sentimentalno komedijo »Grand Hotel« s slavnimi imeni Grete Garbo, Johna Barrymore-ja, Joan Cranford in Wallace Berrya. Vsi zgoraj omenjeni filmi so bili zadosten porok za mednarodni interes festivala.

Naslednje leto se je Flakerty, eden največjih režiserjev na svetu, predstavil s filmom »Človek iz Arana«. Italija je leta 1932 prikazala delo »Možje, kakšni falotje«, leat 1934 pa »Teresa Confalonieri«. 1935 je bilo skromno leto. Posebnost pa je bilo dejstvo, da se je takrat Nemčija predstavila z 8 filmi in 11 dokumentarji. Filmi so bili v večini apologija nacizma. Leta 1938 je poslala 7 filmov in 17 dokumentarjev, leta 1939 pa 7 filmov, in nič manj kot 21 dokumentarjev! Lahko se reče, da je bilo število dokumentarjev, ki jih je kakšna država prikazovala, enako teži diktature v tisti državi. Italija je leta 1936 ustanovila novo nagrado, pokal »Mussolini«. Razumljivo je, da so dobivali to nagrado vedno le filmi, ki so branili nacizem. Ko je žirija nagradila s tem pokalom film »Kermesse eroique«, Jacquesa Feyder-ja, ni opazila, da je to delo v resnici antimilitaristično. Režiser je namreč v tem filmu s fino ironijo osmešil heroizem — lažno ljubezen do domovine.

Leta 1937 sta dobila nagrado filma »Un carnet de bal« Duvivierja in »Scipion Afrikanec« Carmina Gallone-ja. Festival se je začel vidno slabšati. Od filmov so zahtevali propagando. Italija je hotela obnoviti rimsko cesarstvo, Nemčija pa sveto rimsko cesarstvo. Ta težnja se je razodevala v filmih tedanje dobe. Film »Olimpia« je povzdigoval vrline arijanske rase. Leta 1937 je festival prikazoval film Marcela Carne-ja »Quai des brumes«. Ta film je dobil nagrado za najboljšo režijo, toda v resnici je bil najboljši film. To je bilo tudi zadnje delo svobodnega človeka do leta 1946. V letih 1940-41-42 sta si dve cesarstvi vzajemno podeljevali nagrade. Beneški filmski festival je bil tedaj le smešna burka. Prisotne so bile le naslednje države: Nemčija, Romunija, Švedska in Švica. Nato je festival zaprl vrata. To je bila edina pametna stvar, ki jo je napravil po letu 1936, ko je kulturne in umetniške interese žrtvoval hlapčevstvu in povzdigovanju zloglasnega nacizma.

Italija bo vrnila Jugoslaviji kulturne spomenike

Dne 15. septembra so na italijanskem zunanjem ministrstvu podpisali sporazum o vrnitvi jugoslovanskih kulturnih spomenikov, ki so po drugi svetovni vojni ostali na italijanskem ozemlju. Tako so se uspešno zaključila dolgoletna pogajanja v tej zadevi.

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH LJUDI

Slovenske knjižnice v številkah

V Sloveniji deluje 2209 knjižnic, ki imajo več kot 4,739.000 knjig, časopisov in publikacij. Na vsakega Slovenca pridejo po tri knjige, časopisi in publikacije, medtem ko je jugoslovansko povprečje 1.22 knjige na enega prebivalca. Ne glede na šolske knjižnice, si knjige iz knjižnic izposoja več kot 200.000 ljudi. Samo lani so izposodili nad tri milijone knjig.

Mimo 526 ljudskih knjižnic, ki imajo več kot milijon knjig, se pri nas vse bolj uveljavlja več kot sto znanstvenih in sto trideset strokovnih knjižnic. Znanstvene knjižnice imajo več kot 2,600.000 knjig oziroma več kot polovico vseh knjig v Sloveniji. Razen Narodne in univerzitetne knjižnice, ki ima nad 800.000 knjig, kar je največji knjižni zaklad pri nas, nimajo znanstvenih knjižnic le naša študijska središča, temveč se knjižnice razvijajo tudi po industrijskih središčih, kjer so pomembna teoretična osnova pri uporabi znanstvenih izkušenj v proizvodnji. Velike študijske knjižnice so v Mariboru (približno 100.000 knjig), Kopru (78.000 knjig), Celju (71.000), na Ravnah (18.000) in še v nekaterih drugih krajih. Podoben namen imajo tudi strokovne knjižnice, ki so pretežno specializirane za posamezna področja gospodarstva, kulture in družbene dejavnosti.

Zanimiva razstava

Ko smo bili v Celovcu, smo si ogledali tudi razstavo slikarja Wernerja Berga na Bahnhofstrasse 24. Razstavljene slike je navzočim razlagal g. Lipovšek, ki je povedal marsikako zanimivost iz življenja slikarja Berga. Ta mož je pristni porenjski Nemec, ki se je po prvi vojni naselil na Južnem Koroškem sredi slovenske Podjune v Mohličah pri Galiciji in tu začel kmetovati. Poleg tega pa je tudi rad rizbaril. Tako je začel ustvarjati zelo lepe in umetniško dovršene lesoreze, ki so mu počasi pridobili slavo doma in na tujem. Danes uživa mednarodno priznanje in je razstavljal razen v Celovcu še v Ljubljani, v Londonu, na Japonskem in drugod. Njegova značilnost je, da upodablja slovenske ljudi iz Podjune kakor nihče drug pred njim. Vživel se je v dušo slovenskega človeka ter ga zna zajeti v raznih momentih njegovega življenja, da zaživi v vseh svojih vrlinah in slabostih. Bergova umetnost je vedra in poduhovljena, saj veje iz nje vsa vernost in vdanost koroških ljudi. Je pa tudi slovenska, ker Berg slovenskega človeka spoštuje in odkriva njegove značilnosti. Čeprav tujec po rodu in jeziku, je postal Berg Slovenec po duhu in v umetnosti. Tudi od svojih otrok zahteva, da se učijo slovenski.

Radio Trst A

Teden od 24. do 30. septembra 1961

Nedelja: 9.30 Slovenski narodni motivi. — 10.00 Prenos maše iz stolnice sv. Justa. — 11.30 Oddaja za najmlajše »Začarani grad«. — 12.15 Vera in naš čas. — 14.45 Sestanek s Silvom Tamšetom. — 18.00 Turistični razgledi. — 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: (52) »V klošter pojdem, nuna bom«. — 21.30 Grieg: Kvartet v g-molu, op. 27.

Ponedeljek: 18.30 Iz del avtorjev Julijske Benečije: Repini, Saracino, De Incontrera in Danieli. — 19.30 Znanost in tehnika: »Atomska energija v Italiji«. — 20.30 Wagner: »Walkira«, opera v treh dejanjih. I. in II. dejanje.

Torek: 19.00 Glasbena skrinjica, glasbena mladinska oddaja. — 19.30 Življenja in usode: »Kardinal Amleto Cicognani, novi vatikanski državni tajnik«. — 21.00 Alpske legende: »Legenda o Rabeljskem jezeru«. — 21.30 Wagner: »Valkira«, opera v treh dejanjih: III. dejanje.

Sreda: 18.30 Schuman: Simfonija v C-duru, op. 61 št. 2. — 19.30 Zgodovinski sprehodi po tržaških ulicah in trgih: (12) »Largo Barriera Vecchia«. — 21.00 »Španska tragedija«, tragedija v 4 dejanjih.

Četrtek: 19.30 Na vakance — beležke študentom na počitnicah. — 21.00 Znani dirigenti: Rafael Kubelik. — 22.30 Umetnost: »David Herbert Lawrence kot slikar«.

Petek: 19.30 Obletnica tedna: »Petdesetletnica izbruha turško-italijanske vojne«. — 21.00 Gospodarstvo in delo. — 21.15 Koncert operne glasbe. — 22.00 Garibaldinski pisatelji: (12) »Giuseppe Garibaldi«.

Sobota: 14.45 Vokalni kvartet »Večernica«. — 15.30 »Podoba s krinko«, enodejanka. — 18.30 Iz del slovenskih skladateljev. — 19.00 Operne uverture in medigre. — 19.30 Žena in dom. — 20.30 Teden v Italiji. — 20.40 Zbor »Emil Adamič«. — 21.00 »Sončni zahod«, dramatizirana zgodba. — 21.35 Mendelssohn: Oktet v Es-duru za štiri violine, dve violi in dva violončela, op. 20.

RAZNE NOVICE

Povrnili bodo denar beguncem iz bivše cone B

Iz verodostojnih virov poročajo, da bo jugoslovanska vlada vrnila v teku enega meseca 5 milijonov dinarjev, ki so jih begunci iz bivše cone B vložili na Narodno jugoslovansko banko. Narodni banki v Kopru in Umagu sta že poslali italijanskemu zakladnemu ministrstvu seznam oseb, katere so imele naložen denar na omenjenih bankah. Za vsak dinar bodo plačali v Italiji poldrugo liro. Plačali pa bodo le naložen kapital, ne pa obresti, ki bi v desetih letih doprinesli znatne vsote. Zainteresiranci bodo dobili vabilo na dom. Kdor pa bi tega obvestila v mesecu oktobru ne prejel, se lahko obrne na Padre Flaminio Rocchi - Piazza della Pigna 6 - Roma.

Reka Nil je prestopila bregove

60 km severno od Kaira je reka Nil predrla nasipe in preplavila nad 5000 hektarjev obdelane zemlje. Nad tisoč hiš je bilo posutih in 6000 oseb je ostalo brez strehe. Brezdomce so nastanili pod šotore. Nasadi bombaža in drugih povrtnin so utrpeli veliko škodo.

Zaroka grške princezinje Zofije

V Atenah so z 21 topovskimi streli pozdravili novico, da se je grška princezinja Zofija zaročila s princom Don Juanom Carlosom Borbonskim, nečakom bivšega španskega kralja Alfonza XIII. Princ Juan je katoličan, medtem ko je princezinja Zofija pravoslavne vere, zato se bo verjetno poroka izvršila najprej v Španiji po katoliškem obredu.

V hotelu

Pri nadzorovanju jutranjih del hotelskih uslužbencev, je šef nekega velikega hotela opazil čistilca čevljev, ki se je nekam klavrno držal. Šef stopi k njemu, ga potreplja po rami in mu reče: »Le korajžno, tudi jaz sem začel kot čistilec čevljev in zdaj sem hotelski direktor. To je Amerika!«

Obraz nagovorjenega se še bolj potemni, ko odgovori: »Glejte, jaz sem pa začel kot hotelski direktor in zdaj sem čistilec čevljev. Tudi to je Amerika!«

5

Mož s čudežnimi rokami

ZGODBA IZ ZADNJE VOJNE

Na Himmlerjevem zasebnem vlaku

V maju leta 1940 se je Kerstenov položaj še poslabšal.

Njegov rodni kraj, Estonska, je bila priključena Sovjetski zvezi, proti kateri se je on boril leta 1919. V domovini ga je torej čakala smrt zaradi izdajstva.

Holandska, kjer je sedaj bival in imel državljanstvo, je bila zasedena po Hitlerjevih četah; poleg tega pa so ga holandski nacisti trajno iskali, ker so trdili, da je bil v pretesnih zvezah s kraljico Julijano.

Finska, njegova druga domovina, mu je bila zaprta, ker so mu najvišje finske oblasti strogo zaukazale, da mora Himmlerja še naprej zdraviti in ostati v Nemčiji.

Pa tudi tukaj Kersten ni imel posebne svobode. Ko so zasedli Holandsko, so ga celo konfinirali na njegovo posestvo v Berlinu, da se ni smel nikamor prikazati. Sredi maja je potem nenadoma prejel ukaz, ne vabilo, naj spremlja Himmlerja na fronto v njegovem zasebnem vlaku.

Pohod nemških čet v Francijo je kmalu doživel prevrat in zasebni Himmlerjev vlak je kaj kmalu postal pravi glavni stan na kolesih. Tukaj so imeli svojo komando: Gestapo, SS in tajni agenti.

Da bi se umaknil vsemu temu, je Kersten iskal zatočišča v mali Himmlerjevi biblioteki. Tukaj pa je na svoje veliko začudenje odkril, da so vse knjige govorile o veri: bili so to evangeliji, sv. pismo stare in nove zaveze, koran in poleg teh še cela vrsta knjig, ki so verske probleme ocenjevale z najrazličnejšimi komentarji.

Kersten se je začudil vsemu temu. Povprašal je Himmlerja: »Ali mi niste nekoč dejali, da pravi nacist ne sme imeti nobene vere?« »Seveda,« je ta odvrnil. »A čemu torej te knjige?« je Kersten pokazal na knjižnico. Himmler se je zadovoljno nasmehnil: »Nikar ne mislite, da sem se spreobrnil. Toda te knjige so mi potrebne za moje študije.« Ob tem je njegov obraz postal skrivnosten in Kersten je razumel, da je Himmler na tem, da izgovori ime svojega malika. »Hitler mi je poveril nalogo, naj pripravim evangelj za našo novo vero.«

»Ne razumem,« je dejal Kersten.

»Po zmagi tretjega rajha bo Hitler krščanstvo odpravil in na njegovih razvalinah zgradil novo vero. Ohranili bomo seveda idejo o Bogu, toda ta ideja bo abstraktna in nejasna. Hitler pa se bo postavil na Kristusovo mesto kot odrešenik človeštva. Tako bodo milijoni in milijoni ljudi vsak dan v svojih molitvah klicali samo Hitlerjevo ime in za sto let ne bo nihče poznal druge vere nego to.«

Kersten je vse to poslušal s sklonjeno glavo. Bal se je namreč, da bi Himmler opazil izraz groze na njegovem obrazu.

»Razumeli boste zato, da mi za novo vero koristi, če malo preštudiram druga verstva,« je nato zaključil Himmler.

V menzi so Himmlerjevi častniki vsak dan silno slavili vsak francoski neuspeh. Kersten, ki je vedno zelo rad jedel, zdaj niti jesti ni več mogel, tako se mu je upiralo to divje postopanje. To so pa častniki zapazili in začeli so o njem sumljivo govoriti in to dosti glasno, da jih je zdravnik lahko slišal. Jezili so se nanj tudi zato, ker je imel prost dostop k Himmlerju, medtem ko so oni morali spoštovati najstrožji ceremonial.

Samo eden med vsemi temi se ni strinjal s temi opazkami. Bil je to neki poročnik, osebni Himmlerjev tajnik. Imenoval se je Rudolf Brandt in se prav tako kot Kersten ni prav nič znašel med tisto tolpo v vlaku. Bil je doktor prava in je pred vojno imel važno mesto državnega funkcionarja. Toda potem, ko se je začela vojna, je Himmler hotel imeti svojega tajnika in izbrali so za to prav njega. Brandt ni nikoli imel posebnih simpatij do nacistov, toda da bi se novemu imenovanju uprl, pa tudi ni imel poguma. Bil je takoj sprejet v SS in tukaj se je zaradi svoje nadarjenosti in pridnosti takoj priljubil tudi Himmlerju.

Imel pa je tudi Brandt bolan želodec. Zato je nekoč Himmler prosil Kerstena, naj zdravi tudi njega, že ko je na vlaku skupaj z njim. In tako sta se Kersten in Brandt večkrat srečala. V začetku sta seveda bila silno nezaupljiva drug proti drugemu, saj človek ni nikoli vedel, komu je prišel v roke. Počasi pa sta se začela med sabo bolj spoznavati in sčasoma sta si popolnoma zaupala.

Goriški Slovenci na Barbani

Vsako leto se zberejo goriški Slovenci pri Materi božji na Barbani, na tej že od naših pradedov priljubljeni božji poti. Letos smo določili 15. september, praznik žalostne Matere božje, za naš romarski dan. Zaživele so poti do Gradeža, zaživelo je morje. Od vsepovsod so se zbirali verni Slovenci, od visokega Števerjana pa preko Pevme, Podgore in Gorice, do Jamelj in Doberdoba, Šempolaja in Zgonika na Krasu, iz štandreškega in devinskega dekanata. Še iz tržaške škofije so prišli Kontovelci, Prosečani in Križani. Vse vasi so bile zastopane, vsi sloji, možje in fantje, žene, dekleta in otroci. Teh je bilo izredno veliko in pogled nanje je bil še posebno razveseljiv. Zvonovi na Barbani so nas pozdravljali, naša pesem in molitev se je razlila preko gradeške lagune in hitela pred prestol barbanske Kraljice. Vedno znova in znova so prihajali polni čolni vernikov, ki so do devete ure zjutraj napolnili vso prostrano cerkev. Če pogledamo posamezne kraje in župnije, so bili romarji tako porazdeljeni: Gorica 115, Pevma 50, Števerjan 100, Podgora 35, Štandrež 82, Sovodnje 56, Gabrje 60, Rupa 44, Doberdob 113, Jamlje 54, Devin 36, Mavhinje 65, Šempolaj 55, Zgonik 85. Tem romarjem so se pridružili še s Tržaške: Sv. Križ 60, Prosek 105, Kontovel 35, Opčine - Repentabor 60. Z romarji je bilo tudi 27 naših duhovnikov. Poleg tega je bilo še skoro 200 romarjev, ki so prišli z lastnimi vozili, tako da je bilo romarjev okrog 1500. Čudovit pogled na naše verno slovensko ljudstvo, ki je prišlo na ta kraj s tisoč prošnjami, zahvalami in iskrenimi dokazi ljubezni do Tiste, ki najbolj razume bedo svojih otrok.

Ob 9. uri je pristopil k oltarju msgr. Alojzij Novak, starosta goriških duhovnikov. Pod vodstvom msgr. Močnika so verniki z liturgičnimi molitvami in pesmimi sledili sv. daritvi. Ob evangeliju je s klenimi, navdušenimi besedami spregovoril msgr. Rudolf Klinec. Prikazal nam je namen našega romanja, ki se mora vršiti v duhu spokornosti in v zadoščenje za naše grehe in grehe vsega slovenskega naroda. Verjetno ni bilo romarja, ki bi to jutro ne pristopil tudi k sv. obhajilu, zato upamo, da nas je bila Mati božja vesela.

Sledila je ob 11. uri druga sv. maša. Med mašo so krasno peli združeni cerkveni zbori ob spremljavi prof. Mirka Fileja in ob taktirki organista Hermana Srebrniča. Ob evangeliju je stopil na prižnico šempolajski župnik g. Mirko Mazora. Njegove besede so kot božji glas in opomin padale v naša srca. Časi so težki in morda je božja roka že dvignjena, da nas znova udari, a Mati božja je naše upanje. Uslišala nas bo, če se bomo spreobrnili, če bomo molili rožni venec vsak dan po vseh družinah.

Zapustili smo cerkev in se raztepli po otoku. Sonce je božalo morje okrog otoka in mnoge zvabilo, da so s čolni poveslali v sinje daljave. Od vsepovsod se je oglašala slovenska pesem in razposajeni smeh.

Ob treh pop. smo se znova zbrali v cerkvi, od koder smo se v procesiji napotili okrog otoka s kipom barbanske Marije. Mogočni zbor 26 duhovnikov je pel naprej litanije, verniki smo odgovarjali. Lep je bil pogled na to pisano množico, na to veliko družino Marijinih otrok. V cerkvi je zahvalna pesem in blagoslov z Najsvetejšim zaključil naš dan pri Materi božji na Barbani. Zadnji poslovilni govor je imel msgr. France Močnik, ki nas je pozval, naj naša srca z vsemi željami in sklepi zapremo v Srce preblažene Device, da jih bo čuvala in nad nami razpela svoj plašč usmiljenja in ljubezni.

Ko je sonce šlo v zaton, smo še zadnjič na poti domov pozdravili našo ljubo barbansko Kraljico in ji obljubili, da se prihodnje leto vrnemo, da ji znova izpričamo našo ljubezen in jo prosimo pomoči in varstva nad nami in nad našim narodom.

Violinist Bravničar na koncertu tržaške filharmonije

Za letošnjo jesensko sezono sta bila napovedana v Gorici dva koncerta orkestra tržaške filharmonije. Pred nekaj leti je bilo število takih koncertov nekoliko večje, a verjetno moramo sedanjo odločitev pripisati nezadostni udeležbi publike v preteklosti.

Prvi koncert se je vršil prejšnji četrtek v mali telovadni dvorani. Na sporedu so bila dela Weberja, Čajkovskega in Sibeliusa. Nastopila sta dirigent H. J. Reeps in mladi slovenski violinist Dejan Bravničar iz Ljubljane. Po Webrovi uverturi »Čarostrelec« je nemškega dirigenta Reepsa nadomestil pri taktirki Slovenec Oskar Kjuder iz Trsta, ki je dirigiral Čajkovskega koncert za violino in orkester, v katerem je nastopil kot solist Bravničar. V drugem delu pa je spet stopil na oder Reeps in dirigiral Sibeliusovo drugo simfonijo. Tu je Reeps, ki se je glasbeno uveljavil zlasti v skandinavskih deželah, res dal vse svoje najboljše moči in je nordijskega skladatelja predstavil s čudovito interpretacijo in toplino.

Posebni užitek tega večera pa je bil violinski koncert Čajkovskega. Dejan Bravničar, ki je ta koncert izvajal, ima vse pogoje, da si utre pot v veliki glasbeni svet in pred sabo veliko umetniško bodočnost. Svoje študije je Bravničar pred leti zaključil v Ljubljani pri prof. Ruplu. Nato pa se je dve leti izpopolnjeval pri svetovnoznanem mojstru Davidu Ojstrahu v Moskvi. Koncertiral je že po vseh glavnih jugoslovanskih mestih ter v Parizu. Pred leti pa se ga mnogi še spominjamo s koncerta Slovenske filharmonije v Trstu. Bravničarjeva igra je bila res odlična. Prevzela je zlasti izredno mehka interpretacija tega liričnega Čajkovskega dela in popolno obvladanje inštrumenta. Delo samo je tudi tehnično izredno težko, zlasti v delih »a solo«.

Pohvaliti je treba tudi dirigenta Kjudra, ki je zadnji trenutek prevzel taktirko in je tako kljub raznim oviram bil kos svoji težki nalogi.

Dvorana je bila nabito polna. Takih koncertov bi si goriški ljubitelji glasbe želeli še mnogo.

Jamlje

Pretekli teden se je poročila naša organistinja gdčna Ema Stanič z domačinom Jožefom Brgon. Vztrajni organistinji, ki že dolga leta vodi in poživlja naš cerkveni zbor, voščimo obilo sreče v novem stanu z željo, da bi nadaljevala pri delu za čast božjo in lepoto našega petja.

Malo prej se je pa poročila cerkvena pevka gdčna Anica Pahor z Emilom Sedmakom iz Sv. Križa in je zato zapustila našo vas in naš zbor. Tudi njej želimo obilo sreče z voščilom, naj tudi v Sv. Križu pomaga pri cerkvenem petju.

Ob teh porokah pa ne moremo kaj, da bi znova ne opozorili na čuden pojav, da so po naših vaseh poroke med domačini tako redke. Čudimo se, da dekleta rajši izbirajo tujce kot domače fante. A še bolj se čudimo fantom, da pustijo tako mirno, da dekleta izbirajo tuje ženine, oni sami pa zahajajo v Furlanijo po neveste. Izkušnja uči, da je med takimi narodno mešanimi zakoni manj posrečenih zvez kot pa med domačimi. — Tudi na to mislite, fantje in dekleta, ko si izbirate druga ali družico za življenje.

*

Preteklo nedeljo, kot že omenjeno, sta dr. Sfiligoj in dr. Bratina prišla k nam v zadevi lastninske pravice naših gmajn. Naredila sta nam prošnje za znižanje cen pri odkupitvi zemlje ter posredovala v zadevi, za kar smo jima hvaležni.

Izidi popravnih izpitov v jesenskem roku

UČITELJIŠČE

Izdelali so:

Čez I. razred: Komjanc Anka. — *Čez II. razred:* Barbarino Irma, Cescutti Metoda, Nabergoj Ivica.

GIMNAZIJA - LICEJ

Čez IV. gimnazijo: Gergolet Marij, Mikulus David. — *Sprejemni v I. licej:* Braini Miroslava, Gravner Nadja, Knez Helena. — *Čez I. licej:* Lavrenčič Marij, Figelj Ivan, Pintar Danijel.

Cerkveni pevski zbori na Tržaškem

KONTOVEL

Svoj čas Kontovel ni bila župnija, spadali so pod Prosek. Vse cerkveno življenje je imelo svoje središče v farni cerkvi na Proseku. Tam so imeli večji zbor, tam pevske vaje. Kontovel je torej mlada župnija, zato tudi nima zbora, ki bi se lahko hvalil s svojo dolgoletno tradicijo. In kakšne važnosti je tradicija pri življenju cerkvenega zbora, se lahko zaveda vsakdo, ki bi hotel na novo ustanoviti tak zbor. Zato se nisem prav nič čudil, da nisem mogel na Kontovelu prisluhniti večjemu pevskemu zboru. Na koru je bilo le nekaj deklet, ki so ubrano pele in temu petju se je takoj pridružila pesem vseh vernikov v cerkvi. Pobožnost v na novo prenovljeni in lepi kontovelski cerkvi je res domača in pristna; škoda je le, da ne more še zaenkrat razpolagati s številnejšim in štiriglasnim pevskim zborom.

Da bi prišlo do stalnega zbora se že devet let trudi g. učitelj Ivan Milič, ki v tej cerkvi orgla in vodi petje. Težko je njegovo delo, ker zahteva zborno petje marsikatero žrtev in požrtvovalnost s strani pevcev in pevovodje. In danes je zelo težko dobiti požrtvovalnega človeka. Marsikaterega Kontovelčana poznam, ki se ima za Slovenca in kristjana, pa sem ga zaman iskal pri župnijski maši, kaj šele, da bi sodeloval pri zboru!

Tudi preč. g. župnik Rudi Bogatec gleda na problem s težkim srcem. Večje požrtvovalnosti bi bilo treba, več idealizma, zlasti sedaj, ko postaja Prosek in Kontovel zadnja trdnjava slovenstva ob obali.

PROSEK

Ko sem preteklo nedeljo vstopil v proseško cerkev, mi je bilo prijetno pri srcu. Ker sem se malo zakasnil na Kontovelu, sem prišel, ko se je maša že začela in me je na pragu v cerkev sprejela prekrasna Marijina pesem. Tako čudovito lepo so jo peli, da sem kar obstal. Večkrat sem bil na Proseku, a takega petja še nisem slišal. Dejali so mi, da proseški cerkveni zbor hira, da ni več pevcev, zato sem bil tem bolj prijetno presenečen. Res je sicer, da sem imel malo sreče, ker sem naletel prav na praznični dan, ko imajo procesijo z Marijinim kipom in je bil morda prav zato zbor tako številčen, toda to prav nič ne more zmanjšati vrednosti dejstva, da imajo tu svoj zbor, in sicer štiriglasni. V nedeljo je bilo na koru kakih 30 pevcev, moški in ženske srednjih let, odlični glasovi, zlasti soprani. Tu se res pozna bogat sad dolge tradicije.

Proseški pevci imajo dvakrat tedensko vaje pod vodstvom g. Milkota Cibica, ki je obenem tudi cerkveni organist. Kar še najbolj druži pevce in jim daje navdušenja za nadaljnje delo, je morda prav simpatična oseba pevovodje, ki jih neutrudno vabi in jim skuša od časa do časa pripraviti kakšno veselje. On jim osebno pripravlja note in ustvarja takšno razpoloženje pri vajah, da se vsi dobro počutijo.

Veliko hvaležnosti dolgujejo pevci svojemu župniku, preč. g. Francetu Šibeniku, saj z očetovsko ljubeznijo skrbi prav za vse. Vsako leto jim tudi pripravi daljši izlet. Tako so bili na primer lansko leto kar dva dni v Avstriji. Letos so bili na Plitvičkih jezerih, prihodnje leto pa... bo že kaj. Dobra volja vse premore.

Naj še omenim, da imajo na Proseku mlad dekliški zbor, v katerem vzgajajo glasove za naraščaj.

Jurij Slama

Za Marijanišče

V župnijah openskega dekanata ste dobili preteklo nedeljo prazne kuverte za Marijanišče. V mestu Trstu jih dobite to nedeljo ali kadar gospodje odločijo. Vsi veste, zakaj in kako se kuverta vrne in v kakšen namen. Sedaj postajajo skrbi večje, ker smo se odločili zavod na zunaj prenoviti in tudi znotraj bo še treba marsikaj. Vaš dar prinesite drugo nedeljo v cerkev in ga oddajte, kakor je v vašem kraju navada. Ves katoliški svet podpira svoje zavode, in kjer je delo organizirano, tam je vsaj nekaj določenega in gotovega uspeha. V naši škofiji je to delo lepo organizirano in tako naša zavoda, semenišče kakor Marijanišče, lahko vedno računata na redno pomoč vernikov.

Tukaj po navadi objavljamo pregled zadnje zbirke, in ta je bila ob Binkoštih. Kakor vidite, so številke zelo različne in po svoje razodevajo eno in drugo župnijo. Ob presoji številk imejte vedno pred očmi število Slovencev v dotični župniji in predvsem število vernih, velikodušnih Slovencev. Kakšna župnija še ni poslala zadnje zbirke in zato je ob imenu prazen prostor. Za vse naše dobrotnike na Tržaškem bo sveta maša v zahvalo na praznik Kristusa Kralja.

Ob Binkoštih ste darovali za Marijanišče v posameznih krajih sledeče vsote:

Sv. Križ 10.000, Prosek 10.000, Kontovel 2.500, Opčine 18.000, Repentabor 1.750, Trebče 2.280, Bazovica 5.100, Katinara 7.500, Ricmanje 5.100, Boršt 5.150, Boljunec 3.800, Dolina 8.100, Mačkovlje 5.200, Barkovlje 9.060, Rojan 19.000, Sv. Anton 30.000, Sv. Ivan 31.730, Sv. Vincenc 22.000, Sv. Jakob 24.850, Salezijanci 8.000, Sv. Ana 5.200, Škedenj ——, Žavlje 5.200 lir.

Vsem dobrotnikom se Marijanišče iskreno zahvaljuje in priporoča.

ŠOLSKI IZIDI na industrijskih strok. šolah na Tržaškem

Izpitni sedež v TRSTU: Valter Blokar, Emil Coretti, Vojko Gregori, Edvard Jerkič, Stanislav Kermec, Marij Lakovič, Jurij Matjasič, Marijan Stocca, Bogdan Turchi; Magda Čok, Alenka Gressi, Loredana Posega, Marija Prucar, Adrijana Stocca, Davorina Švara, Marija Ugrin, Milena Zobec.

Izpitni sedež na OPČINAH: Cvetko Emiliani, Marij Grmek, Karel Stojkovič, Renato Stojkovič, Boris Sossi; Gabrijela Čuk, Marija Križmančič, Mirjam Vremec.

Izpitni sedež v NABREŽINI: Zvonko Masten, Stanislav Savi; Milena Skerk, Nataša Stubelj.

Izpitni sedež v DOLINI: Edvard Lovriha, Oskar Parovel, Vladimir Slavec, Slavko Žerjal, Loredan Jercog.

ZA DOBRO VOLJO

Na meji

Vlak se je bližal obmejni postaji. Med potniki se je začelo živahno gibanje in vretje. Tudi molčeči so postali bolj zgovorni in zaupljivi naproti svojemu sopotniku. Zdelo se je, da bi se radi vsi zedinili in strnili v obrambo proti skupnemu sovražniku — carinskim uradnikom.

Posebno neka gospodična je pazljivo in bojazljivo opazovala druge. Imela je pri sebi 18 parov nogavic iz nylona — pač malo preveč za eno osebo; zato je motrila obraze, da bi našla malo razumevanja in usmiljenja. Oči so ji obstale na starejšem prijaznem patru kapucinu.

»Gospod pater, bi bili Vi tako dobri, da bi mi skrili te nogavice pod vašo haljo?«

»Seveda, kar sem jih dajte!«

Komaj jih je pater del pod haljo, že pride carinski uradnik ter začne svoje opravilo.

Ko je končal z vsemi drugimi, se obrne še do kapucina.

»In Vi, gospod pater, imate morda kaj ocariniti?«

»Seveda imam, 18 parov ženskih nogavic iz nylona!«

Carinski uradnik se zakrohota: »O, gospod pater, nisem mislil, da ste tak šaljivec!« In odide v drugi oddelek.

Po njegovem odhodu je pater vrnil prestrašeni gospodični nogavice, rekoč: »Vidite, gospodična, da se s poštenjem pride še najbolj skozi.«

Molimo za naš rod

OBVESTILA

ŠOLSKO SKRBNIŠTVO v Trstu sporoča, da so od 15. sept. dalje, deset dni zaporedoma, od 10. do 12. ure na vpogled v ul. Lazzaretto Vecchio, 9 *prednostne lestvice* za nadomestna mesta na srednjih šolah s slov. učnim jezikom za šolsko leto 1961-62.

DAROVI

Za Marijin dom v Rojanu: J. U. 1.000; V. K. 3.000 (sedež); M. Piščanc 1.000; V. M. 3.000 (sedež); Mila Lucetti 1.000, Ivana Venuti 200.000 (skupaj s prejšnjimi darovi 1 milijon) lir. — Bog plačaj!

Za Slov. sirotišče: Slovensko planinsko društvo namesto cvetja na grob pok. Klementine Štekar iz Števerjana 3.000; v isti namen N. N., Števerjan 2.000 lir. — *Iskren Bog povrni! Blagopokojni pa naj sveti večna luč!*

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski L 20, osmrtnice L 30, več 7% davek na registrskem uradu.

Odgovorni urednik: *msgr. dr. Fr. Močnik*
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Zdravnik zahteva honorar

Po padcu Francije se je Himmler vrnil v Berlin, Kersten pa je zopet začel, vsaj na zunaj, svoje normalno življenje. Vrnil se je na svoje stanovanje in k svojemu delu in pa... zopet je začel s slastjo jesti.

Zdelo se je, da je spet vse po starem, toda Kersten le ni bil miren.

20. julija leta 1940 je italijanski grof Ciano prišel v Berlin in prosil Kerstena, naj ga pregleda, kot je to delal še pred vojno. Oba moža sta si bila dobra prijatelja in sta zato med sabo prosto govorila.

»Ali je res, da ste Himmlerjev osebni zdravnik?« je vprašal grof. »Seveda sem,« je Kersten vzdihnil. — »Toda kako je vendar to mogoče?« se je začudil grof.

Kersten je odvrnil: »Kaj hočete, včasih človek v svojem poklicu zelo nizko pade in meni se je zdaj nekaj takega zgodilo.«

Grof se je rahlo zasmejal: »Seveda, saj vidim.« Kersten ni bil zadovoljen s temi opazkami. Kaj je neki grofa toliko zanimalo?

»Zakaj ste vstopili v vojno?« je nato zdravnik vprašal. »Saj ste vedno govorili, da bi to bilo nekaj zločinskega.«

Grof se ni več smejal. »Pravzaprav sem še vedno teh misli,« je rekel počasi, »toda o tem odloča moj tast (Mussolini) in ne jaz.« Zamahnil je nato z roko in nadaljeval: »Vi bi morali priti v Rim.« »Ne morem, kajti tukaj me držijo kakor jetnika.« »O, če je samo zaradi tega, potem bom pa že jaz uredil.« In res mu je že tisti večer grof naznanil, da lahko gre v Rim, ker je že vse uredil. Toda zdravnik ni hotel. »Hvala,« je dejal, »ampak ne morem.«

Proti koncu avgusta se je zgodilo nekaj, kar je imelo določiti pot Kerstenu skozi celo vojno dobo.

Himmlerja so nenadoma napadle silne bolečine in takoj je dal poklicati Kerstena. Ta je brez obotavljanja prihitel k njemu na št. 8 in kot vedno je svojemu bolniku tudi sedaj v kratkem času ublažil bolečine. Vendar pa je bil napad tako močan, da Himmler ni vstal z divana. Ležal je in gledal Kerstena kot neke vrste božanstvo. »Dragi Kersten,« je nato dejal, »le kaj bi jaz naredil brez vas? Nikoli vam ne bom mogel dovolj izraziti svoje hvaležnosti. Poleg tega pa nimam niti mirne vesti; še nikoli vam nisem plačal niti beliča.«

Kersten se je takoj zavedel, da če bi zdaj od Himmlerja sprejel denar, bi tudi on postal navaden plačan uradnik kot toliko drugih v Himmlerjevi službi in Himmler bi se tako čutil oproščenega vsake hvaležnosti. Vedel je tudi, da Himmler nikakor ni imel dosti dohodkov, kajti on edini se med vsemi nacističnimi poveljniki ni polaščal denarja iz raznih tajnih državnih blagajn. S svojo častniško plačo, ki je znašala nekaj nad 2000 mark na mesec, pa je vzdrževal ženo in hčer, razen teh pa še neko svojo ljubico in dva nezakonska otroka.

Kersten se je Himmlerju prijateljsko nasmehnil: »Saj dobro veste, gospod poveljnik, da ne zahtevam denarja ob vsakem pregledu, ampak da predložim račun na koncu zdravljenja. Poleg tega pa sem jaz mnogo bogatejši od vas.«

»To nima pomena. Moja dolžnost je, da vam plačam. Povejte mi, koliko sem vam dolžan.«

Kersten je rahlo zamahnil: »Pustiva to. Ko bo čas, vam bom že povedal.« Himmler se je vsedel na divan. Zdravnik ga še nikoli ni videl tako ginjenega. Zgrabil je Kerstena za obe roki in dejal: »Dragi, dragi prijatelj! Le kako naj se vam zahvalim?«

Takrat se je Kersten domislil nekega svojega prijatelja Avgusta Rosterga. Ta je pred nekaj tedni bil poslan v koncentracijsko taborišče. Ker pa je edini njegov zločin bil v tem, da se ni strinjal z nacističnim državnim redom, je prosil Kerstena, naj pri Himmlerju vpliva za njegovo osvoboditev. Kersten si je zapisal ime, listek položil v listnico in pozabil nanj.

Zdaj pa se je tega spomnil in hipoma je vzel listnico ter Himmlerju ponudil listek: »Tole zahtevam za plačilo. Želim svobodo tega človeka!«

Himmler je prebledel. Prebral je ime, nato pa dejal: »Ker me vi za to prosite, vam ustrežem.« Nato je zaklical: »Brandt!« Vstopil je tajnik. »Vzemite ta listek in takoj osvobodite tega človeka. Naš dobri doktor tako želi!«

»Takoj, g. poveljnik,« se je Brandt priklonil.

Obstal je za trenutek in pogledal Kerstena s pogledom, polnim odobravanja. Tedaj se je zdravnik zavedel, da si je pridobil prijatelja, ki mu bo v veliko pomoč pri njegovem reševalnem delu.

(se nadaljuje)